

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1938

LJUBLJANA, V MAJU 1938

ŠTEV. 5

Dr. Skubic Štefan:

Gradbeno pravo.

(Nadaljevanje.)

Občina . . . . .

Obrazec št. 3.

Št. 91. 30. julija 1938.

Odločba.

Na temelju določil kranjskega — štajerskega — koroškega — madžarskega stavbnega reda (gradbenega zakona) v zvezi z zakonom o obč. upravnem postopanju in taksnim zakonom ter na podlagi lokalnih komisijskih ugotovitev izdaja občina . . . . A, B, posestniku . . . . ., na njegovo prošnjo

gradbeno dovoljenje

za postavitev (prezidavo, prizidavo) stanovanjskega (gospodarskega) poslopja na lastni parceli št. 87., kat. občina . . . . ., po predloženih načrtih, ki se hkrati odobrujejo kot sestaven del odločbe, z naslednjimi pogoji:

1. Poslopje je zgraditi točno po odobrenih načrtih, ki se v enem izvodu vračajo:

2. — — — — — i. t. d.;

3. pred pričetkom gradnje mora stavbni gospodar zaprositi bansko upravo za izjemno dovolitev gradbe v zaščitnem pasu (drž., banov., obč.) ceste. Prošnja s predpisano takso se vloži: za drž. ceste: pri tehničnem razdelku, za banovin. ceste: pri okr. cestnem odboru, in za obč. ceste: pri občini, ki predloži prošnjo s svojim predlogom na pristojno mesto. (Ne velja za kraje z odobrenim regulacijskim načrtom.)

Ugovori mejaša C. D., da mu bo delala nova zgradba senco in škodo na vrtu, zakrivala razgled in jemala svetlobo njegovi hiši, ovirala voznje, obračanje pluga itd., je zasebnopravnega značaja, ker se ne tiče javnih interesov. Poskus, da se ti ugovori rešijo na sporazumen način, ni uspel, zaradi česar se napoti mejaš na redno sodišče, kjer more uveljavljati svoj zahtevek v roku 30 dni od dne vročitve odločbe, sicer odpade tudi ta zadržek zoper gradnjo.

Po dovršitvi gradnje je zaprositi pri občini s pismeno vlogo za kolavdacijski ogled in podelitev uporabnega dovoljenja.

To dovoljenje izgubi veljavnost, če se gradba ne začne v dveh letih od dne, ko je postala odločba pravnomočna.

Komisijski stroški so odmerjeni na din . . . Stroške nosi po § 168 z. u. p. stavbni gospodar. Stroške je plačati v roku 8 dni od dne vročitve odločbe, sicer se prisilno izterjajo.

Taksa za vlogo din 10, priloge po din 4, odločbo din 20, po tar. p. 1, 2 in 5 znaša din . . . , ki je plačana v taksnih znamkah in predpisno uničena.

Za zgradbe pridobitnega značaja se pobere še taksa od vrednosti in prostornine. (Prim.: Pojasnilo o taksah za gradbeno dovoljenje, Sl. l. 516/46 iz l. 1936.)

Zoper to odločbo je dopustna pritožba na okrajno načelstvo v L . . . . . v 15 dneh od dne vročitve. Pritožbe se vlagajo s taksno znamko din 50 za vsakega pritožnika pri občini.

Odločba se priobčuje:

1. A. B., posestniku v G., z odobrenimi načrti zaradi znanja in plačila komisijskih stroškov v določenem roku;

2. davčni upravi v L. zaradi znanja (eventualno še: z dostavkom, da se hkrati odpošlje v gotovini taksa po tar. p. 259 a) taks. zak. din 250);

3. katastrski upravi v L. zaradi znanja;

4. Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani (oziroma podružnici v M.) zaradi znanja;

5. I. M. itd., posestniku v R., kot mejašu in interesentu zaradi znanja.

Tajnik:

Predsednik:

Pečat:

Na sličen način je izdati tudi odločbo o uporabnem dovoljenju po predhodnem kolavdacijskem ogledu in razpravi.

Odločbo je vročiti gradbenemu gospodarju in privatnim strankam z dostavnico, da se more dokazati prejem in s tem pravnomočnost odločbe.

Regulacija naselja.

Po deželnih stavbnih redih so oblastva smela izdajati gradbena dovoljenja za nova naselja in za deželna stolna mesta samo na podlagi odobrenega regulacijskega načrta. Po novem gradbenem zakonu je predpisan regulacijski načrt za nova naselja, dalje za mesta in trge, za katera velja I. del gradb. zakona, ter za katera to odredi ban.

Regulacijski načrt odreja načela in smernice za ureditev, asanacijo in zazidavo naselja skladno z javnimi interesi. Regulacijo kraja določa občinski odbor z odobritvijo pristojnega oblastva, t. j. ministra ali bana. Ker je regulacijski načrt po

zakonu le načelni program za ureditev naselja, posvedočujoč dejanske in pravne odnose lastnika zemljišč do ureditve in zazidave regulacijskega okoliša, so zoper razglasitev izdelanega regulac. načrta dopustni ugovori samo:

1. glede kršitve zakonitih predpisov o postopanju občine pri sklepanju o določitvi in napravi regulacijskega načrta ter pri njega razgrnitvi na javen vpogled in razglasitvi;

2. glede ogrožanja javnih interesov po občini s sprejetim regulacijskim načrtom.

Ali je sprejeta regulacija v skladu z javnimi interesi ali ne, o tem odloča oblastvo po svobodni presoji. Iz tega izhaja, da nimajo lastniki prizadetih parcel pravice, da izda odobrujoče oblastvo o njih ugovorih zoper regulacijski načrt formalno in stančno odločbo, ker štiti oblastvo po službeni dolžnosti zakonite predpise in javne interese vobče.

Po svojem pravnem učinku je pravnomočno odobreni regulacijski načrt uredba upravnega oblastva, s katerim se na eni strani določajo stavbišča in javni prostori, na drugi strani pa ustanavljajo utesnitve glede izvajanja lastninske pravice skladno s § 364 o. d. z.

Navedena pravna dejstva je ponovno priznalo avstrijsko upravno sodišče, ki je razsojalo v upravnih sporih po določilih deželnih stavbnih redov. Opozarja se zlasti na naslednje razsodbe:

Z regulacijskim načrtom se ne posega v lastninske pravice tangiranih posestnikov parcel, četudi bi po regulacijskem načrtu mogli biti faktično interesirani na vrednosti svojih zemljišč. Ker torej njih pravice ostanejo nedotaknjene, se ne morejo smatrati za pravne interesente. (Razs. upr. sod. 31. I. 1906 št. 1198 B. 4155 A. Nižje Avstrijsko.)

Zoper izpremembo regulacijskega načrta, s čimer se doslej zazidljive parcele proglase za nezazidljive, nimajo lastniki teh parcel pravice ugovora; tudi ne morejo iz take izpremembe izvajati nikake odškodninske pravice do občine. (Razs. upr. sod. 31. I. 1906 št. 1198 B. 4154 A. Češko.)

Strankam ne pripada pravica zahtevati izpremembo regulacijskega načrta, ker je izprememba pridržana izključno le inicijativi občinskega zastopstva. (Razs. upr. sod. 5. V. 1897 št. 2565 B. 10685 Praga.)

Parcelacija.

Parcelacija, t. j. oddelitev zemljišča na eno ali več stavbišč, je oblastvena proglasitev zemljišča za stavbišče, ki jo izreče občina na prošnjo lastnika zemljišča. Za stavbišče sme občina proglasiti samo ono zemljišče, ki ustreza zakonitim predpisom, zlasti regulacijskim interesom občine. Če namerava gradbeni gospodar, zazidati zemljišče samo z eno gradbo, se sme odobriti parcelacija z odločbo o gradbenem dovoljenju. Če pa namerava postaviti naj-

manj dve gradbi, se proglasi zemljišče za stavbišče samo s posebno odločbo občine o parcelaciji.

Obravnavanje parcelacijskega vprašanja pri komisijskem ogledu je treba v zapisniku izrecno navesti in točno popisati vse okolnosti in pogoje za izdajo oblastvene odločbe o parcelaciji. Zoper parcelacijsko odločbo je dopustna pritožba prav tako kakor zoper odločbo o gradbenem ali uporabnem dovoljenju.

Po stavbnih redih in po novem gradbenem zakonu morajo lastniki, ki parcelirajo svoje zemljišče za stavbišča, odstopiti občini brezplačno in neobremenjeno v last oni del, določen z načrtom, ki je potreben za javne prometne in proste površine (ulice, parke, trge itd.), in sicer po § 56 novega gradb. zakona največ do širine 20 m. Za površino preko zakonito določene mere mora občina plačati odškodnino.

Obveznost do brezplačnega odstopa zemljišča za javne namene je zavisna od tega, da je za odstop določeno zemljišče last parcelanta. Pridobiti tuje zemljišče, da ga odstopi občini, parcelant ni zavezan.

Poleg parcelacije so po novem gradbenem zakonu predvideni za ureditev stavbišč še naslednji pravni načini in oblike:

1. arondacija, 2. apropijacija, 3. komasacija parcel.

Higiena — zdravstveni oziri.

Vsako stanovanje mora imeti najmanj sobo, kuhinjo in shrambo ter mora biti zavarovano tudi zoper vlago, mraz in vročino. Okna morajo biti tako nameščena, da se more prostor dobro zračiti. Prostori za prebivanje morajo biti predpisano visoki. Vsako stanovanje, delavnica ali obrtna obratovalnica mora imeti stranišče, zvezano z ulično kanalizacijo ali, kjer te ni, z greznicami najmanj 1 m od vnanjega zidu in od meje sosedu.

Vodnjaki se ne smejo onesnaževati; če pa je javen vodovod, morajo biti hiše priključene na ta vodovod.

Požarna zaščita.

Vsaka zgradba mora imeti požarne zidave, debeline zidaka, ki se sme zmanjšati nad streho na pol zidaka. V teh zidovih ne smejo biti leseni deli bliže nego 20 cm od njih zunanje površine. Strehe morajo biti pokrite z nepregorljivim gradivom, leseni krov pa je dopusten le v razdalji najmanj 15 m od sosednjih zgradb in 20 m od drugih takih streh. Dimniki morajo ustrezati predpisom, prav tako tudi kurišča. Vobče mora biti vsaka zgradba tako izdelana in vzdrževana, da je varna pred požarom. Večja, zlasti javna poslopja morajo biti opremljena z najpotrebnejšim gasilnim orodjem.

Trdnost zgradbe.

Gradbe in njih naprave ne smejo biti nevarne za življenje in varnost onih, ki jih uporabljajo ali prebivajo v njih. Gradivo, betonske in druge konstrukcije morajo ustrezati predpisom.

Višina zgradb in njih prostorov.

Višina zgradb in nadstropij se ravna po ureditvi naselja ter mora ustrezati predpisom.

Odstopki od predpisov so dopustni samo v javno korist, zlasti pri spomenikih in monumentalnih zgradbah, kjer zahteva arhitektura posebno višino. Izjeme dovoljuje ban na predlog občine.

Razdalje zgradb.

Temeljno načelo civilnega prava je, da sme lastnik s svojo lastnino prosto razpolagati, kolikor ne posega v pravice drugega ali ne prestopa utesnitev, ki so predpisane za zaščito in pospeševanje občne koristi (§§ 362 in 364 o. d. z.). Izraz lastninske pravice je tudi pravica, da sme vsakdo graditi na lastnem zemljišču v mejah zakonitih predpisov. Z gradbenim dovoljenjem se ta pravica ne podeljuje, nego samo posvedoča, da zoper ostvaritev ali uveljavljanje gradbene pravice ni zadržka v javnem oziru. Če torej mejaš nima posebnih pravic, sme lastnik postaviti poslopje ob sosedovi meji, toda le tako, da bije kap še na lastno zemljišče.

Zaradi ureditve naselja, požarne varnosti, zdravstva itd. pa se morajo postavljati gospodarska poslopja za stanovanjskimi zgradbami in v razdalji, ki je predpisana v dotičnem stavbnem redu, oziroma v novem gradbenem zakonu in ministrskem pravilniku, Sl. l. 395/61 — iz l. 1933.

Estetika — arhitektonika.

Vsaka gradba mora biti arhitektonsko izoblikovana na vseh straneh, ki so vidne, t. j. ustrezati mora interesom lepe ubranosti in skladnosti s sliko neposredne okolice. Za gradbe, ki bi kazile krajevno sliko, se ne sme izdati gradbeno dovoljenje. Gradbene izpremembe na gradbah zgodovinskega ali umetniškega značaja, s katerimi bi se zmanjšal ali pokvaril vtisk, ki ga napravljajo stare gradbe, niso dovoljene. Nobeno popravilo takih zgradb se ne sme izvršiti, dokler se ne dobi predhodna odobritev banovinskega spomeniškega urada za čuvanje starin.

Varnost prometa.

Po zakonitih predpisih morajo biti javne ceste proste za promet vsak čas. Drevje in vejevje ne sme segati v zračni prostor cestnega zemljišča, niti ovirati prometa ali zastirati pre-

gleda na javni cesti. Ograje in poslopja se smejo postavljati po pravilu le izven cestnega zaščitnega pasu, t. j. ne bliže nego 1, 4, 10 oziroma 20 m. Izjeme dovoljuje na prošnjo banska uprava v smislu § 1 novel. uredbe o zaščiti javnih cest in prometa, Sl. l. 616/81 iz l. 1951 in občnega cestnega reda, Sl. l. 306/48 iz l. 1955.

V naseljih, za katera je odobren regulacijski načrt, cestni zaščitni pas ne velja; tu se gradi v stavbni črti, ki jo določa regulacijski načrt.

Zasebnopravni interesi.

Po določilih civilnega prava ni nikdo upravičen samolastno motiti posesti. Moteni ima pravico, sodno zahtevati, da se pre-pove poseganje v posest in da se povrne škoda. Ogroženi posestnik je upravičen zahtevati pri sodišču prepoved nove gradnje, ki preti zadeti njegove pravice. (§§ 340—343 o. d. z.).

Lastnik zemljišča sme prepovedati sosedu vplivanje od njegovega zemljišča z odtočno vodo, dimom, plini, toploto, smradom, hrupom, pretresanjem in slično toliko, kolikor pre-sega vplivanje po krajevnih razmerah navadno mero in bistveno krati v kraju navadno rabo zemljišča. Neposredni vpliv je nedopusten brez posebnega pravnega naslova. Tudi se zemljišče ne sme poglobiti tako, da izgubi sosedovo zemljišče ali zgradba potrebno oporo, razen če posestnik zemljišča poskrbi za drugačno zadostno utrditev. (§§ 364—364 b o. d. z.).

Zgradba tudi ne sme delati sence sosedu, zakrivati razgleda, jemati svetlobe, ovirati vožnje, povzročati na kateri koli način nedopustno škodo in motnje.

Vse te motnje, vplivi in škoda so — zasebnopravni interesi, ker se ne tičejo skupnih ali občih, javnih koristi. Koliko je poedinec upravičen posegati v pravice sosedu, je urejeno z določili civilnega prava, t. j. z obćim državljanskim zakonikom (o. d. z.) ne z gradbenim pravom.

Zbog navedenega gradbeno oblastvo ni pristojno razsojati v sporih med sosedu glede privatnih interesov, nego sodišče. Gradbeno oblastvo je dolžno le posredovati pri komisijski obravnavi, da se ti spori rešijo na sporazumen način. Če se sporazum ne doseže, mora oblastvo navesti privatnopravne ugovore točno v odločbi o gradbenem dovoljenju, prosilcu pa izdati gradbeno dovoljenje, kolikor je dopustno v javnem oziru, na njegovo odgovornost!

(Dalje sledi.)

Naročite takoj, Samoupravo!

A. J.: Občinsko pisarniško poslovanje.

(Nadaljevanje.)

Pri reševanju spisov mora tajnik sam presoditi, ali je za pravilno in objektivno rešitev potrebno, zahtevati od stranke še nadaljnih dokazil in uvesti poizvedbe. Takšne poizvedbe so nujno potrebne pri izdajanju različnih dokumentov strankam, ki jih tajnik ne pozna osebno in so mu tudi njihove razmere nepoznane.

Predvsem pa je treba ugotoviti, ali je plačana predpisna kolkovina. Občinski tajnik sme začeti poslovati v kaki zadevi na prošnjo stranke le, če je plačana taksa za vlogo. Občina je oblastvo in javen urad in se mora kot taka ravnati po predpisih taksnega zakona. Ni pravilno, da se izdajajo strankam različni dokumenti, n. pr. domovnice, npravstvena izpričevala, gradbena dovoljenja, dovoljenja za prirejanje veselje i. t. d., brez plačila takse po tar. post. 1. taksnega zakona. Če ni pismene vloge, je sestaviti s stranko zapisnik in na tem uničiti kolek za din 10.—. V občinskih samoupravnih zadevah se kolkujejo vloge z državnim kolkom, z banovinskim kolkom se kolkujejo vloge samo v banovinskih samoupravnih zadevah, kadar gre za rešitev, ki je kakorkoli v zvezi z banovinskim proračunom.

Nič manj važno, kakor ugotovitev pristojnosti ali izpopolnitev spisa, je poznanje zakonskih predpisov, ki dajo podlago za stvarno pravilno rešitev. Zgodilo se je že, da je nastala za občino nepopravljiva škoda samo zaradi tega, ker je bila rešitev, ki jo je izdelal tajnik, pomanjkljivo ali celo napačno pravno utemeljena. Posebno skrbno je reševati vse ubožne in domovinske zadeve, ki imajo za posledico obremenitev občine.

Za izdelavo rešitev, ki se pri občini večkrat ponavljajo, je sestaviti različne vzorce in tiskovine, ki si jih lahko tajnik razmnoži s pisalnim strojem ali na šapirografu. Nekateri vzorci so izšli že tiskani, n. pr. odločba o kazenski trošarini, in je priporočljivo, da si občine te tiskovine nabavijo. Za enotnost poslovanja v občinah bi bilo nujno potrebno, da bi se izdelale in založile vse uradne tiskovine enotno in dale vsem občinam na razpolago. Dosti je občin, ki niti ne vedo, da so že na rapolago obrazci in se tajniki z rešitvami mučijo sami.

Preden se spis pripravi za podpis, ga je časovno (kronološko) urediti in sešiti, da se lahko čita kakor knjiga. Da pa je to mogoče, je treba paziti na to že pri izdelavi rešitve. Strogo se je držati načela zaporednega pisanja. Ne sme se n. pr. naslednji sestavek napisati na 4. strani pole, če obsega besedilo predhodnega sestavka samo prvo stran, tako da ostaneta na ta način druga in tretja stran pole prazni in prekineta zaporedni način pisanja.

V osnutku se pušča na vsaki strani sestavka na levi in desni prostor za popravke in dopolnitve. Rešitve v izvorniku ali v čisto-

pisu se pišejo čez vso širino lista, le z leve strani je pustiti vzdolž roba 2—3 cm prazen prostor.

Večino spisov zamore tajnik rešiti le na ta način, da pozove stranko v občinsko pisarno bodisi zaradi zaslišanja, ali da poravnava kakšno terjatev, ali da dá kakšno drugo pojasnilo. Stranke se pozivajo v urad s posebnim tiskanim vabilom, ki ga jim dostavi služitelj. Vabilo ima odrezek, na katerem potrdi stranka prejem potrdila. Odrezek vrne služitelj tajniku, da ga priključi dotičnemu spisu. Vse spise, ki čakajo na stranko, je hraniti v posebni mapi z napisom »Pozivi« (P), urejene po tekočih opravičnih številkah, da se jih ob prihodu stranke lahko takoj najde.

Največkrat je vzrok nerešenih zaostankov to, da se stranke ne odzovejo pozivu. Tukaj popustljivost ni na mestu. Voditi je vedno točno evidenco pozivov. Če se stranka ne odzove prvemu vabilu, jo je pozvati ponovno takoj za drugi dan in jo opozoriti na to, da bo imela zaradi neposlušnosti nepotrebna pota in stroške. Če se tudi temu vabilu ne odzove, je oboje odrezkov vabil priključiti spisu in ga vrniti okrajnemu načelstvu, ki mu je poročati, da se stranka dvakratnemu vabilu ni odzvala. Župan sam nima pravice, poslužiti se pomoči orožništva.

Ni pravilno, da tajnik čaka po več mescev na stranko in da mu leže ves ta čas spisi nerešeni v mapi. Vsak spis mora biti rešen v največ 8 dneh.

Nujni spisi se morajo vzeti v delo še isti dan, ko so dospeli. Nujni spisi, ki se ne vzamejo v delo isti dan, kakor tudi drugi spisi, izvzemši pozivov, ki se ne dovršijo tekom 3 dni, se smatrajo kot zaostanki, za katere odgovarja tajnik.

Rešitve se izdelujejo po naravi spisa v osnutku (konceptu), ali brez osnutka. Enostavne rešitve, ki za urad nimajo vrednosti in za katere ni treba osnutka, se napišejo neposredno na samem spisu v nadaljevanju pod vložno štampiljko ali na posebnem listu brez osnutka. Neposredno na spisu samem se napiše rešitev, n. pr. pri pojasnilih, poizvedbah, izpopolnitvah in vabilih.

Vselej je treba napraviti osnutek:

a) za rešitve glede pritožb ali razsodb kakor tudi vobče v vseh primerih, v katerih se z rešitvami priznavajo ali osporavajo pravice, daje obvezen pristanek, ali kjerkoli je potrebno, da daje osnutek o izdani rešitvi podatke glede kakega dovršenega spisa;

b) za rešitve pravo ustvarjajočega značaja, najsi so potem krajevne uredbe, ki se nanašajo na množino primerov, najsi so odredbe ali odločbe, ki se tičejo samo enega primera,

c) za rešitve pravo izvajajočega značaja, če so splošne ali normativne.

Osnutek rešitve se napiše bodisi na samem spisu, bodisi na posebnem listu, na katerem je v levem oglu zgoraj vedno navesti opravilno številko spisa in naziv predmeta. Na spisu samem se napiše osnutek, če izvirnega spisa ni treba vrniti drugemu uradu.

Pređen se osnutek prepíše v čistopis (z roko ali s strojem), ga je predložiti v odobritev županu, ki lahko zahteva izpopolnitev rešitve ali pa jo sploh odkloni in naroči izdelavo novega osnutka po novih smernicah.

Kadar se pišejo rešitve, ki nimajo osnutka, s strojem, je priporočljivo, da se izdelujejo vedno s kopijo, iz katere je vsak čas mogoče ugotoviti, kako se je glasila rešitev.

Rešitev v obliki odločbe, ki se naslavlja na več mest, mora imeti razdelilnik. Da so vsa naslovljena mesta poučena, kdo vse se o rešitvi obvešča, se rešitvi na koncu dostavi popoln in točen seznam naslovljencev. Ta seznam je bistven del rešitve in nadomešča naslove v osnutku in čistopisu.

VIII.

Podpisovanje spisov.

Vse rešene spise je pred odpravo predložiti županu v o d o b r i t e v i n v p o d p i s. Spisi se podpisujejo po določilih 2. odstavka § 84. z. o., ki pravi: »Predsednik občine podpisuje vse spise v imenu občine skupno z osebo, ki opravlja tajniško službo, oziroma v blagajniških zadevah z osebo, ki opravlja blagajniško službo; v poslih, ki obvezujejo občino, pa skupno z dvema članoma uprave, ki ju zato določi občinski odbor.«

Na levi strani spisa neposredno pod rešitvijo in pod datumom se podpiše tajnik, na desni župan, v sredi pa je pritisniti okrogli žig občine.

Nobenega količkaj važnega spisa ne sme podpisati tajnik sam, ampak vedno le skupno z županom. Le v nujnih primerih, in če gre za navadno izpopolnitev spisa čisto formalnega značaja, in če ima zato izrecno dovoljenje župana, sme podpisati tajnik sam rešitev, dostaviti pa mora: »za župana« ali »po pooblastilu župana — tajnik«, nikdar pa ne sme tajnik županovega podpisa p o n a r e d i t i. Zgodilo se je že, da je župan tajniku dovolil, da ga on podpiše, kadar ni njega v pisarni in je župana kar veselilo, ko je znal tajnik tako spretno in strokovnjaško ponarediti njegov podpis, da ga še niti sam ni več ločil od svojega. Ko pa je tajnik podpisal župana tudi na denarni nakaznici in prevzel večjo vsoto denarja, ki ga ni oddal županu, temveč si ga sam pridržal, je oba doletela zaslužena kazen: župan je moral plačati primanjkljaj, tajnika pa je vzelo v delo državno tožilstvo.

Večkrat so se že godile zlorabe s štampljko »faksimile«, to je v štampljko odtisnjen lastnoročni podpis župana ali koga drugega, in je treba biti pri rabi faksimila skrajno previden. V občinskem poslovanju se naj faksimile sploh ne rabi.

Če je nujno treba kak spis podpisati in če ni župana v pisarni, se naj spis nese v podpis županu na dom, če ga pa tudi doma ni, pa naj podpiše spis njegov namestnik v smislu določil § 71 z. o., ki pravi: »Če je predsednik zadržan, ga nadomešča

naslednji član uprave, a člana uprave naslednji odbornik z iste liste.«

Na izvode, ki se ne izdajo z lastnoročnim podpisom, je napisati na prepisu poleg podpisa »s. r.«. Prepis kake listine ali spisa se overovi na ta način, da se napiše pod prepis naslednje besedilo: Potrjuje se, da se prepis dobesedno strinja z izvirnikom. Pod to besedilo pride datum, podpis župana in tajnika in okrogli žig.

IX.

Izknjiževanje spisov.

Ker morajo biti iz opravielnega zapisnika razvidni vsi rešeni in nerešeni spisi, je predpisano, da se morajo vsi rešeni spisi pred odpravo v opravielnem zapisniku izknjižiti. Izknjiževanje se izvrši na ta način, da se vpiše v odgovarjajočem razpredelku kratka vsebina rešitve, komu je bil spis poslan in kdaj. Če je bila rešitev pisana na pisalnem stroju s kopijo, je v tem razpredelku namesto kratke vsebine rešitve napisati samo: »Glej kopijo«, ki jo je uvrstiti v arhiv med druge rešene spise.

Uradne spise je deliti v dve glavni skupini, in sicer v spise, ki se po rešitvi vložijo k spisom v arhiv (a. a., to je ad acta), in v spise, ki se po rešitvi dostavljajo naslovljencem po pošti, ali osebno v izvirniku, med katere spadajo tudi lastni spisi, ki so bili osnovani in izdani v občini iz lastne iniciative, ali pa na prošnjo stranke.

Največ nereda je v občinah pri izknjiževanju spisov, ki gredo v arhiv (a. a.). Na evidenco teh spisov se pri večini občin do sedaj sploh ni polagala nobena važnost; spisi so ostali v opravielnem zapisniku neizknjiženi in nerešeni in so se porazgubili v občinski pisarni med drugim papirjem. Če je bilo treba pozneje kdaj tak spis poiskati, se je morala premetati cela pisarna in spisa še ni bilo mogoče najti. Koliko dragocenega časa je šlo pri tem v izgubo! Pravilo bodi: »Vsak spis, ki je vpisan v opravielnem zapisniku, mora biti formalno rešen in izknjižen.« Na spisih, ki gredo po rešitvi k spisom v arhiv ali v zbirko, je pod vložno štampljko označiti način, kako je bil spis rešen, n. pr. »vzeto na znanje, razglašeno, stranka obveščena, rešitev dostavljena« itd., ter dan rešitve. Tudi takšne rešitve in takšne spise je predložiti županu v podpis.

Važen je razporedek: vložno ali registraturno znamenje. Iz tega razpredelka mora biti pri vsakem spisu razvidno, kje se nahaja rešeni spis. V ta razporedek je napisati naslednje znake:

1. Če se nahaja rešeni spis v arhivu, se napiše znak »a. a.«. Ni pa tega znaka vpisati v razporedek: »Kratka vsebina rešitve«.

2. Če je bil spis poslan v izvorniku in ni ostalo od tega spisa ničesar v arhivu, se pri takih rešitvah napiše znak »izv.«. Če pa je ostala od spisa v arhivu kopija ali koncept, pa je še dostaviti znak »k«, torej »izv. k.«.

3. Spisi, ki so bili pred rešitvijo vloženi v mapo »R« (računi in terjatve), gredo po rešitvi kot računске priloge k pobotnicam. Pri teh spisih je napisati številko in leto blagajniškega dnevnika, n. pr. »blg. št. 57, 37/38«, kar pomeni, da se spis nahaja med prilogami blagajniškega dnevnika iz leta 1937/38 pod tekočo št. 57 izdatkov.

4. Pri okrožnicah, ki gredo v zbirko načelno važnih odredb, je napisati »Og« (okrožnica z geslico).

5. Če vodi občina še tako zvano registraturo in če je spis vložen v poseben ovoj ali mapo (fascikel), ki ima svoj znak, je v razpredelku »registraturno znamenje« napisati znak mape.

Če se ta navodila dosledno izvajajo, bo vsak spis mogoče takoj najti in bo s tem odpadlo mnogo brezplodnega iskanja in jeze in se bo sicer izgubljeni čas lahko porabil mnogo koristneje drugje in za drugo pisarniško poslovanje.

Potrebno je, da se s temi navodili seznanijo tudi župani. Po določilu 4. odst. § 84. z. o. morajo župani nadzorovati delo vseh občinskih uslužbencev, ne morejo pa tega izvajati, če sami ne vedo, kakšen je ustroj občinske pisarne. Res je, da starejši tajniki svojega ukoreninjenega sistema, ki je mnogokrat pomanjkljiv, ne bodo odpravili kljub gornjim navodilom, dolžnost županov pa je, da zahtevajo od njih takšno vodstvo opravielnega zapisnika, da bo vsak rešen in nerešen spis mogoče najti takoj in vsakomur. Splošni red in točnost v pisarni sta prvi pogoj za uspešno poslovanje. Županom se priporoča, da mesečno pregledujejo opravielne zapisnike in druge poslovne knjige in zahtevajo od tajnika opravičilo za vsak nerešen spis, ki je v pisarni že preko 8 dni. Če bodo tajniki pod stalno kontrolo, bodo prav gotovo ekspeditivnejši v reševanju spisov. V dokaz, da je župan opravielni zapisnik pregledal, se naj na robu pod najnovejšo opravielno številko podpiše in dostavi datum pregleda.

(Dalje sledi.)

Domovinstvo nezakonskih otrok.

Mnogo občin še vedno nepravilno tolmači zakonite predpise v pogledu pridobitve občinskega članstva nezakonskih otrok. Tako tolmačijo nekatere občinske uprave, da nezakonski otroci do svoje polnoletnosti v vsakem primeru morajo slediti materi v vseh spremembah njenega občinskega članstva, tudi v primeru, ko je sprememba nastala zaradi poroke matere z osebo, ki ni oče otroka, pa tudi v primeru, da otrok ni bil pozakonjen.

To tolmačenje je nepravilno, kakor je to obrazloženo z normativnim razpisom ministrstva za notranje posle v Belgradu z dne 17. XII. 1936, III. br. 44403 (okrožnica kralj. banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 28. XII. 1936, II. No. 31649/1).

Navedeno tolmačenje ministrstva za notranje zadeve se glasi sledeče:

1. Nezakonski otrok, rojen od neporočene žene, je pristojen v tisto občino, v kateri je uživala nezakonska mati domovinsko pravico na dan njegovega rojstva. Tak otrok obdrži to članstvo tudi v primeru, da mati spremeni svoje članstvo zaradi poroke z osebo, katera ni oče nezakonskega otroka, pa tudi v primeru, da se je mati poročila s pravim očetom otroka, pa otrok s to poroko ni bil pozakonjen.

2. Nezakonski otrok poročene žene, odnosno vdove ali sodno razvedene ali ločene žene je pristojen v tisto občino, v kateri je uživala nezakonska mati domovinsko pravico na dan rojstva otroka, četudi je pridobila to domovinstvo s poroko. Tak otrok obdrži svoje članstvo v tej občini tudi v primeru, da njegova mati spremeni članstvo s poroko, razen ako se je poročila s pravim očetom otroka in je ta oče otroka pozakonil.

Državni svet je izdal v sporu o domovinski pravici Jušek Julije dne 17. februarja 1937, br. 31578/36, razsodbo, v kateri je zavzel stališče, ki je nasprotno zgornjemu tolmačenju ministrstva za notranje posle v Belgradu. Razsodil je, da sledi nezakonski otrok materi v domovinstvu v vsakem primeru, tudi če se nezakonska mati poroči z osebo, ki ni otrokov oče.

Zaradi te razsodbe je zaprosila kralj. banska uprava ministrstvo za notranje posle za navodilo, ali se je ravnati v spornih primerih tolmačenja, ki ga je izdalo ministrstvo, ali pa je razsojati v smislu zgoraj citirane razsodbe državnega sveta.

Ministrstvo za notranje posle v Belgradu je z razpisom z dne 26. VIII. 1937, III. br. 28240, obvestilo kralj. bansko upravo, da se je ravnati v pogledu domovinstva nezakonskih otrok po tolmačenju, ki ga je izdalo ministrstvo v normativnem razpisu z dne 17. XII. 1936, III. br. 44403, kateri razpis je bil izdan v soglasnosti z zakonom o državljanstvu in prejšnjimi zakonitimi predpisi o domovinstvu, kakor tudi v soglasnosti s pravno prakso na večjem delu naše kraljevine.

Ministrstvo navaja sledeče:

Državni svet je izdal v svojem prvem oddelku razsodbo v pogledu članstva Jušek Julije, katera nasprotuje normativnemu razpisu ministrstva za notranje zadeve; ne sme se pa izgubiti iz vidika, da je isti oddelek državnega sveta skoro z istim senatom v zadevi članstva Ziegler-Cvirn Sonje izdal pod št. 26212/36 z dne 17. novembra 1936 razsodbo, v kateri se je pravilno postavil v pogledu članstva nezakonskih otrok na isto stališče kakor ministrstvo za notranje posle. Zaradi tega je zaprosilo ministrstvo za notranje zadeve državni svet v Belgradu za načelno odločbo, preden se bo postopalo po razsodbi držav-

nega sveta št. 31578/36 z dne 17. II. 1937 v zadevi članstva Jušek Julije.

Dokler državni svet ne bo izdal načelne odločbe, ostane v veljavi normativni razpis ministrstva za notranje zadeve, po katerem se morajo ravnati občeppravna oblastva kakor tudi občine.

Občinske takse od prostovoljnih javnih dražb.

V proračunskih tiskovinah je v poglavju 3/5 dohodkov predvidena občinska taksa od vsake prostovoljne dražbe nepremičnin in od prostovoljnega zakupovanja nepremičnin. Pri pobiranju te takse ne postopajo vse občine pravilno. Nekatere pobirajo takso tudi od neprostovoljnih dražb in od prostovoljnih dražb nepremičnin, pa tudi od takšnih dražb, pri katerih občina niti najmanj ne sodeluje in torej nima pravice pobrati občinske takse. Takse so javne dajatve, ki jih pobira občina od poedinea za storitev individualnega značaja, ki mu jo občina nudi v javnem interesu, a poedinec ukorišča zaradi osebnega interesa. Če te protiusluge ni, občina ne more pobrati takse. Tako na primer se ne more pobrati občinska taksa od eksekutivne sodne dražbe, ker opravlja tako dražbo sodno oblastvo samo in nima občina z njo nobenega posla. Enako ne spadajo sem dobave po javni licitaciji, kakor licitacije gramoza za državne in bano-vinske ceste, lesa za gradnjo mostov, oddaja del po licitaciji itd. Tu sploh ne gre za dražbeno prodajo določenega predmeta, temveč za pravne posle čisto drugega značaja.

Nekateri tudi ne ločijo občinskih taks za prostovoljne dražbe od prispevka za občinski ubožni sklad, ki ga predvidevajo še vedno veljavni partikularni ubožni zakoni (tako imenovani »ubožni odstotek«). Pri prostovoljnih javnih dražbah nepremičnin se pobira posebna pristojbina, in sicer: po § 1. zakona z dne 2. VI. 1898, dež. zak. za bivšo Štajersko, 2%, po § 31., tč. 3., ubožnega zakona za bivšo Kranjsko z dne 28. VIII. 1883, dež. zak. št. 17, 1%, po § 50. ubož. zakona za bivšo Koroško, dež. zak. št. 18, 1% za krajevni ubožni sklad. To pristojbino pobirajo tudi sodišča, kadar vodijo prostovoljno dražbo nepremičnin ter jo odvajajo dotični občini, na katere teritoriju se je dražba vršila, odnosno na katere teritoriju leži nepremičnina.

Iz upravnega sodstva

Obveznost nastavitve občinske babice.

Odbor občine S. je na seji dne 6. marca 1958, ko je dal predsednik občine v razpravo prošnjo Šalomon Angele, kvalificirane babice v sosednji občini K., za podelitev babiškega mesta tudi v občini S., sklenil, da ne nastavi nobene babice, ker v občini ni potrebna. Ta sklep je sresko načelstvo zadržalo od izvršitve na osnovi § 125. zakona o občinah z odločbo, ki jo je obrazložilo tako-le:

»Po § 12. zakona o zdravstvenih občinah z dne 27. 2. 1950, »Uradni list« z dne 18. 5. 1950, št. 41, je upravna občina z najmanj 1000 prebivalci dolžna postaviti v breme svojega proračuna kvalificirano babico, ali pa se združiti z drugimi občinami po odredbi pristojnega sreskega načelstva.

Po zakonskih določilih ni merodajna za postavitev babice potreba. Ker ima občina S. glasom zadnjega uradnega ljudskega štetja 2104 prebivalce, je s tem nastala dolžnost za postavitev babice. Vsak drugačen sklep je v nasprotju z zakonom.«

Proti tej odločbi sreskega načelstva se je pa občina pritožila na kr. bansko upravo, ki je pritožbo po § 125. zakona o občinah odstopila upravnemu sodišču. Občina v pritožbi navaja:

1. da spada med siromašne občine, ki težko zmaguje stroške uprave;
2. da je edina reflektantka za razpisano mesto babice Šalomon Angela iz sosedne občine K., do katere je od sedišča občine eno uro hoda v visok breg, s skrajnih točk občine pa celo dve uri, medtem ko je do zdravnikov pri Sv. J. samo uro hoda po lepi banovinski cesti in je vendar pametneje ob težjih porodih klicati zdravnika kakor pa babico;

3. da je star običaj v občini, da kličejo babico samo premožnejše porodnice, ki jo tudi plačajo, medtem ko je manj premožne ne kličejo, ker rode brez babiške pomoči; da so bili ljudje že zelo razburjeni, ko so slišali, da zahteva oblastvo nastavitve izprašane babice, ker bi nastavitve babice pomenila samo nepotrebno obremenitev občine, občanom bi pa nič ne koristila, ker bi ljudje vztrajali pri svoji dosedanji navadi; da bi se pa razburjenje še povečalo, če bi res dobili v občino babico, ker bi se vse porodnice, ki bi je ne klicale k sebi, bale, da jih ovadi oblastvu.

Upravno sodišče je z razsodbo z dne 12. maja 1958, opr. št. R 19/58—3, pritožbo občine zavrnilo ter zavrnitev utemeljilo sledeče:

Po § 125. zakona o občinah zadrži nadzorno oblastvo v roku osmih dni po prejemu zapisnika o seji občinskega odbora z obrazloženo, v zakonitih predpisih osnovano odločbo izvršitev sklepa občinskega odbora, ki je nasproten veljavnim zakonom in zakonitim odredbam oblastev, ali s katerim se prekoračuje delokrog občine.

Sklep odbora občine S., da sploh ne nastavi babice, je nasproten veljavni zakonski določbi § 12. zakona o zdravstvenih občinah, ki ga je okrajno načelstvo v svoji odločbi navedlo. Po tej določbi je ta občina, ker ima čez 1000 prebivalcev, dolžna imeti izprašano babico, in sicer tako, da jo ali sama plačuje, ali pa z drugimi občinami skupaj. Te dolžnosti je po zakonu ne more prav nič oprostiti.

Zato je sresko načelstvo ravnalo pravilno, ko je izvršitev sklepa zadržalo, upravno sodišče pa je moralo pritožbo kot neosnovano zavriniti.

Komasacija občin.

Proti ukazu kraljevih namestnikov z dne 1. septembra 1957, s katerim je bilo prekomasiranih 106 občin, je bilo vloženi tudi precej tožb na državni svet, ki so po večini uveljavljale zakasnelost objave citiranega ukaza v »Službenih Novinah« — objava je izšla 11. oktobra 1957, torej 11 dni po poteku 6 mesečnega roka iz § 45. finančnega zakona za leto 1957/58 — ter so iz tega izvajale, da ukaz ni bil izdan v skladu s § 45. cit. finančnega zakona in da bi se bila mogla zato prekomasacija veljavno izvršiti samo v rednem

postopku po § 6. zakona o občinah. Prinašamo eno izmed teh razsodb državnega sveta, in sicer razsodbo na tožbo občine V., ki je ugovarjala proti izločitvi kat. občine K. in njeni priključitvi k občini L., češ da ni bil izveden postopek po § 6. zakona o občinah, odnosno da niso bili zaslišani niti občinski odbor niti prebivalci občine. Državni svet je z razsodbo z dne 18. febr. 1938, št. 3952/38, tožbo kot neumestno zavrnil. V razlogih navaja:

Po § 6. zakona o občinah se more izločitev kraja iz ene občine in priključitev k drugi v mejah istega sreza izvršiti na pismen zahtevek večine volilcev tega kraja in s pristankom odbora one občine, kateri se kraj priključuje. Izjemno od tega načela pa je bil s § 45. finančnega zakona za leto 1937/38 minister za notranje posle pooblaščen, da sme v roku 6 mesecev po uveljavljenju fin. zakona po odobritvi ministrskega sveta in s kraljevim ukazom spajati občine, ustanavljati potom pregrupacije nove občine in izločevati posamezne kraje iz ene in jih priključevati drugi občini. Po tem zakonu torej je veljavnost § 6. zakona o občinah za časovno dobo od 1. aprila do 30. septembra 1937. leta suspendirana, zaradi česar za to dobo in za odločbe, izdane po § 45. finančnega zakona za leto 1937/38, tudi pogoji iz citiranega § 6. ne veljajo. Posledica je, da minister za notranje posle v pogledu izločitve kat. občine K. iz občine V. ni bil dolžan, da predhodno zasliši občino V. ali volilce kraja K., temveč da je mogel izvršiti izpremembo, svobodno ocenjujoč njeno potrebnost. V konkretnem primeru je oblastvo izdalo izpodbijani ukaz v skladu s predpisom § 45. finančnega zakona in v zakonitem roku, zaradi česar je tožba neumestna in se je kot taka zavrnila.

Uprašanja in odgovori

25. Pritožbe proti odločbam občne narave.

Naša občina namerava najeti večje posojilo za zgradbo občinskega poslopja. Proti sklepu obč. odbora o najetju posojila je vložilo neko podjetje pritožbo, v kateri pravi, da je poslopje nepotrebno in da bo občina s posojilom preobremenjena. Pritožbo smo zavrnil kot prepozno vloženo po § 120 zakona o občnem upravnem postopku. Okrajno načelstvo pa je na zadevno posebno pritožbo podjetja ugotovilo, da je bila pritožba vložena pravočasno. Razveljavilo je odločbo občine ter izdalo o pritožbi podjetja svojo odločbo, s katero je pritožbo podjetja sicer zavrnilo kot neosnovano, v utemeljitvi pa je navedlo nekatere razloge, ki so za stvar samo neugodni, zaradi česar intimiramo to odločbo stranki zelo neradi. — Ali je imelo okrajno načelstvo prav, da je šlo pri rešitvi pritožbe presojat, da-li je sklep o najetju posojila za občino ugoden ali neugoden? V št. 2 »Samouprave« l. 1938, stran 55 stoji, da obsega državno nadzorstvo nad občino samo kontrolo zakonitosti, ne pa tudi umestnosti ukrepov samoupravnega oblastva. — Obč. T.

Odgovor: Postopali ste nepravilno in ste povzročili sebi in okr. načelstvu nepotrebno delo in nevšečnosti. Prezrli ste določila § 135. zakona o občinah, po katerih se more pritožiti proti sklepu obč. odbora poedinec samo v stvareh, ki zadenejo njega samega, na primer proti odločbi obč. odbora o njegovem domovinstvu itd. Sklep o najetju posojila pa je odločba občne narave; ta sklep se tiče interesov cele občine in ne samo osebnih interesov pritožnika. Interese cele občine pa zastopa izključno le občinski odbor; njegova odločba je po cit. zakonu močno zaščitena pred event. sekaturami občanov-poedincev, pa tudi pred kontrolo državnega nadzornega oblastva. Proti takim odločbam more poedinec — in še to samo član občine — uveljaviti samo morebitno nezakonitost. Pritožba, ki bi grajala umestnost sklepa (event. škodljivost itd.), se mora zato kot nedopustna zavrnila. — To zavrnitev je mogla izreči po § 120. z. u. p. že občina sama;

ako je ta ni izrekla, jo je moralo pa (po § 122. z. u. p.) okrajno načelstvo. Tudi to je postopalo nepravilno, če se je spustilo v umestnost sklepa ter pritožbo zavrnilo iz tega razloga. — Marsikatera občina bi si prihranila dosti dela in sitnosti, če bi bolj pazila na 4. odst. § 155. zakona o občinah. Državnemu nadzorstvu pa zadošča odobritveni postopek po § 81. cit. zak.

26. *Potnine za seje.*

Prosim za pojasnilo, ali se smejo občinskim upravnikom plačati k sejam potnine iz postavke »potnine«, ker imajo nekateri 4–5 km daleč in se pritožujejo, da morajo hoditi zastonj. — Obč. Sv. M.

Odgovor: Občinskih »upravnikov« zakon o občinah ne pozna, mislili ste pa pod tem izrazom najbrž člane občinske uprave in bi torej radi vedeli, če se sme članom uprave za pot k sejam izplačati potnina.

Po § 75. z. o. je služba župana in članov uprave častna. Le v primeru, če zavzema posel župana in članov uprave ves delovni čas ali vsaj večji del njihovega delovnega časa, jim sme občinski odbor s posebnim statutom določiti redno mesečno ali letno plačo. Posli župana so dandanes tako obširni in odgovorni, da bi moral biti prav vsak dan v uradu, če hoče imeti vse v redu. Zato ima župan pravico do primerne mesečne plače, ki mu jo odbor določi s statutom. Drugače pa je pri članih uprave. Njihov posel v naših podeželskih občinah ni tolik, da bi zavzemal večji del delovnega časa, to je dnevno vsaj nad polovico uradnih ur; zato člani uprave kot taki nimajo zakonskih pogojev, da bi lahko dobivali redno mesečno nagrado. Tudi za člane uprave pride v poštev določilo § 67. z. o., ki pravi, da ne dobijo odborniki — župan in člani uprave so tudi odborniki — za delo v občinskem odboru nikake plače od občine. Ako pa vršijo izven odborovih sej kak poseben posel za občino, ki je združen s stroški, jim občinski odbor lahko določi povračilo. Zakon še posebej omenja, da za čas, ki ga občinski odbornik porabi za sejo, ne dobi nobene odškodnine in mu je občinski odbor tudi ne more določiti. Če bi mu jo določil, bi moralo okrajno načelstvo izvršitev takega sklepa zadržati po § 125. z. o. Zgodi se, da kakšen prav oddaljen občinski odbornik zgubi mnogo časa na poti k seji, ali da mora iti vsled oddaljenosti od doma v gostilno na hrano in ima s tem dejanske izdatke. Tudi takemu občinskemu odborniku ali članu uprave ne more občinski odbor določiti povračila teh stroškov v obliki potnine.

Če ima član uprave še kako posebno upravno funkcijo, na primer da upravlja občinsko podjetje ali ima sicer kak stalen upraven (eksekutiven) posel, mu pripada odškodnina po § 75. z. o. Seje same na sebi, pa naj bodo seje odbora ali uprave, se ne honorirajo. Izjema bi se morda dala napraviti za člana uprave, ki je od sedeža občine zelo oddaljen, in tudi to le pod pogojem, da so seje uprave zelo pogoste.

Udeležba pri sejah obč. odbora in obč. uprave je splošna državljanska dolžnost, enako kakor vojaška in davčna obveznost.

27. *Domovinstvo civilno poročene žene in otrok.*

Član naše občine N. se je dne 20. 7. 1954 v Voitsbergu v Avstriji civilno poročil z ženo, ki je bila od svojega moža sodnijsko ločena. Pred svojo civilno poroko je imel N. z njo dva, po poroki pa enega otroka. Prva dva je dal pozakoniti, kar se je vse uradoma proti volji naše občine izvršilo. — Prosimo za pojasnilo:

1. Kako dolgo po zakonu velja zakon, sklenjen s civilno poroko, če se ne obnavlja?

2. Kam pripadajo po smrti N. v pristojnost njegova žena in njegovi trije otroci? Obč. P.

Odgovor: Civilno sklenjeni zakon vašega občana N. ostane v veljavi, dokler ne bo izrečen za neveljavnega. Njegova žena in njegovi otroci so vsled poroke odnosno pozakonitve pridobili naše državljanstvo in s tem domovinstvo v vaši občini. Ako se je to zgodilo proti volji vaše občine, ne

bi imela občina zakonite osnove temu ugovarjati. — Poizvedite pri pristojnem vašem sreskem sodišču, ali zamore občina staviti predlog, da se civilno sklenjeni zakon vašega občana N. proglasi za neveljavnega, in pri katerem oblastvu (sodišču) bi zamogli tak predlog staviti, ker se je poroka izvršila v inozemstvu. — Čim bo zakon proglašen za neveljavnega, bodo zamogla pristojna občeppravna oblastva razpravljati o domovinstvu in državljanstvu žene vašega občana N. in njegovih otrok.

28. Trošarina od vina za splavarje.

Pri nas je lesni trgovec, ki pošilja les s splavi v savsko in dunavsko banovino. Ta lesni trgovec si nabavi vino, ki ga da svojim splavarjem na pot kot potno potrebščino. — Prosimo za pojasnilo, ali se more od tega vina pobirati občinska trošarina. — O. R.

Odgovor: Tudi od vina, ki ga vzamejo s seboj splavarji kot potno potrebščino, se mora plačati občinska trošarina. Vino bodo delavci, ki jih je najel gospodar splava, spotoma na splavu popili. To vino se ne more smatrati za izvozno vino v pravem pomenu besede, ampak je bilo dano splavarjem v podrobno potrošnjo. Vedno, kadar se trošarinski predmet izroči v potrošnjo, se mora od njega plačati trošarina. Občinsko trošarino pobere ona občina, na ozemlju katere se je vino izročilo splavarjem v protrošnjo, odnosno v oni občini, v kateri stanuje gospodar splava, ki je nabavil vino in občinsko trošarino plačal že pri uvozu. Če bi se pa s splavom poslalo v zaprti posodi vino z namenom, da se izroči kakim določeni osebi v drugi občini, v tem primeru pa vino ni dano splavarjem v potrošnjo in ima dosedanji lastnik vina pravico zahtevati pri izvozu povračilo trošarine, če dokaže, da je bilo vino iz občine v resnici izvoženo in izročeno drugi osebi v drugi občini za njeno osebno porabo ali za prodajo.

29. Izterjanje pogrebnih stroškov za ubožce.

1. Pred kratkim je umrla v naši občini žena J. Pogrebne stroške je plačala naša občina in zahtevala povračilo istih od domovne občine H. na S. v savski banovini. Ta občina pa je povračilo odklonila iz razloga, da po § 54. zakona o zdravstvu trpi stroške ona občina, kjer ubožec umrje.

2. Istočasno je nek. v našo občino pristojen ubožec umrl v neki občini na bivšem Kranjskem. Ta občina zahteva povrnitev pogrebnih stroškov od naše občine in navaja kot razlog to, da trpi po ubožnem zakonu za bivšo Kranjsko pogrebne stroške za ubožce domovna občina. — Ali imata omenjeni dve občini prav? — Obč. P.

Odgovor:

ad 1. Po določilu § 9. zakona o javni oskrbi ubožcev z dne 27. 8. 1896, dež. zak. št. 63, veljavnega za bivšo Štajersko, nosi stroške za pogreb ubožcev vsekakor občina bivališča. Tudi ako bi zakon o zdravstvu, katerega navajate v vašem vprašanju, kaj drugega določal, veljajo za plačilo stroškov zgoraj cit. določbe zakona o javni oskrbi ubožcev in mora stroške za pogreb v občino H. na S. pristojne J. plačati vaša občina.

ad 2. Glasom določil §§ 5. in 5. zakona za javno oskrbo ubožcev z dne 28. 8. 1885, dež. zak. št. 17, veljavnega za bivšo Kranjsko, nosi stroške za pokop ubožca občina, v katero je ubožec pristojen. Ta zakonski predpis velja samo za območje bivše Kranjske; občina v bivši Štajerski torej ni obvezana trpeti plačilo stroškov za pokop ubožca, ki je sicer tja pristojen, je pa umrl v drugi občini (na primer v Kranjski), vsled česar zamorete povrnitev zahtevanih stroškov odkloniti.

50. Domovinstvo ciganov.

V našo občino je pristojnih več ciganov, ki sedaj vsi zahtevajo, da jim občina izstavi nove domovinske liste, čeprav imajo stare. Prosimo za sporočilo, ali se radi domovinstva ciganov pripravljajo kak nov zakon, ali veljajo v tem pogledu kak drugi predpisi. — Občina P.

Odgovor: Glede domovinstva ciganov niso izšli nikaki posebni predpisi in se taki tudi ne pripravljajo. Za cigane velja, kakor za vse druge državljane, predpis §§ 16. in 17. zakona o občinah o pridobivanju članstva v občini. Banska uprava je izdala več okrožnic glede stalnega nastanjenja ciganov in dodeljevanja njih bivališč ter o nadzorovanju nad cigani, niso pa bili izdani nikaki posebni predpisi glede njih domovinstva. Vsled tega zamorete ugoditi prošnji za izdajo novih domovinskih listin, seveda samo v tem primeru, da stare napravite neoprabne.

Obzori

Iz Nemčije. V reviji »Deutsche Verwaltung« razpravlja državni tajnik dr. Stuckard o obliki, ki naj jo dobi občina v nadaljnjem razvoju uprave tretjega rajha. O podeželski občini pravi pisec, da njene naloge stalno naraščajo. Treba je zato primernih ukrepov, da se dvigne njena upravna zmožnost in da se zagotovi enakomernjša izpolnitev občinskih nalog. Osnova morejo biti tem ukrepom samo zgodovinska dejstva in organski razvoj; enotna šablona za celo državo je nemogoča, enako ne številčno minimiranje ali maksimiranje občine. Samo zato, da se dvigne upravna sposobnost občine, se nikakor ne sme cela vrsta občin spojiti v »veliko občino«, ker to ne bi bila nobena občina več. Bistvo občine je in ostane krajevna povezanost prebivalstva, njegov čut strnjivosti v krajevno enoto. Name-ravana je zaenkrat samo spojitve »pritlikavih občin«, to je občin s pod 100 prebivalcev. (Pripomba uredništva: Nemčija ima 51.064 občin. Med njimi prevladuje tip male občine, ki jo upravlja izmed občanov postavljeni župan kot častni organ občine, in to ali čisto sam, ali s pomočjo tajnika odn. občinskega pisarja). Kako majhne občine ima Nemčija, vidimo iz dejstva, da ima 4000 občin pod 100 in 650 občin celo pod 50 prebivalcev. Kljub temu nemška uprava dobro deluje. K omenjenim 51.064 nemškim občinam je prišlo s priključkom Avstrije še 4.397 avstrijskih občin, tako da šteje Nemčija danes skupaj 55.461 občin (med njimi 2084 mest). Tudi Avstrija je imela pretežno male občine. Med njenimi 4.397 občinami ima nad 5000 prebivalcev samo 72 občin, od 1000—5000 prebivalcev 1025, pod 1000 pa 3100 občin, torej tri četrtine vseh občin.) — Pri spajanju občin sploh je treba največje previdnosti, skrbnega študija ter upoštevanja individualnosti in zgodovinskega razvoja občine. Tudi mora vsak občan dobiti priliko in možnost sodelovanja v občinski samoupravi. S tem seveda ni rečeno, da se mora že vsaki skupini hiš, ki bi hotela biti lastna občina, ugoditi. Združijo naj se upravne občine, ki so krajevno že spojene ali katerih prebivalstvo je gospodarsko medsebojno tesno prepleteno, predvsem pa naj se ukinejo vse ali vsaj večina pritlikavk. Spajanje občin pa mora imeti svojo mejo, glede katere si moramo biti vedno na jasnem. Občina je živ organizem, ki se ne da poljubno secirati brez resnega oškodovanja njegovih funkcij.

Za zvišanje upravne in finančne zmožnosti občine ni vedno potrebna popolna ukinitve malih občin in njih spojitve v večjo enoto. Največkrat bo zadoščala že delna združitev, namreč prostovoljna združitev več občin za skupno opravljanje posameznih občinskih nalog (kakršna je pri nas mogoča po § 14 zakona o občinah, v Nemčiji pa urejena s posebnim zakonom. — Pripomba ured.). S tako združitvijo (Zweckverband) postane tudi mala podeželska občina kos rastočim tehničnim težočam sodobne uprave. Kot občina ostane samostojna, obenem pa je deležna ugodnosti združitve širšega okoliša z njegovo veliko in stabilnejšo davčno osnovo ter možnosti zelo gospodarnega ukoriščanja večjih skupnih naprav. Tako se morejo male občine združiti za gradnjo skupnih vodovodov, šol, ubožnic itd., za namestitve skupnega tajnika in drugega obč. osebja itd. Pospeševati je treba tudi finančno izravnavo sosednih občin (tam, kjer je del prebivalstva zaposlen v industriji sosedne občine, kateri dviga davčno moč, dočim prinaša domači občini le bremena.

Taka izravnava bremen je v Nemčiji obsežna in urejena s posebnimi zakoni. (Pr. uredn.) Končno je treba finančno izravnavo občin postaviti na širšo podlago in na višjo raven, na primer na okoliš okraja.

Nujno potrebno je, pravi dr. Stuckard dalje, da se v občinski samoupravi vzdrži sistem upravljanja občine po častnih organih, ker prihaja tak organ neposredno iz občanov in je povezan z občino tudi po svojem policijskem delu. Samo razbremeniti ga je treba s šolanim pomočnikom.

V velemestu, kjer so nakopičene velike mase ljudstva, izginja soseskina povezanost in čut občinske skupnosti. Ljudje so si tuji in zato menijo nekateri, da velemesto sploh ni sposobno za samoupravo. To mnenje pa je napačno; tudi velemesčan se čuti še danes pripadnika mesta. Treba je le, da se ta čut utrdi in da se ojači zavest, da je tudi v velemestu neka skupnost, ki živi in ki upravlja. Velemestno prebivalstvo je treba vzgajati v pravcu, da bo bolje poznalo svojo samoupravo in se zanjo zanimalo.

Podobno je govoril predsednik nemške zveze občinskih združenj v Berlinu dr. Jeserich na komunalnopolitičnem zborovanju dne 10. jan. t. l.

Iz gornjega vidimo, s kako veliko previdnostjo se loteva Nemčija komasacije občin.

Avstrijske »cesarske občine«. Pred mesecem dni se je končala tragi-komedija »cesarskih« občin v sosedni Avstriji, ki je bila v aprilu t. l. priključena nemškemu rajhu. Habsburška legitimistična propaganda se je bila namreč poslužila za doseg svojih namenov tudi občin. Organizirala je posebno akcijo z namenom, da čim več avstrijskih občin izvoli Otona Habsburškega za svojega častnega člana. Izdajal se je tudi poseben list »Die Bürgermeisterzeitung«. S številom teh občin, imenovanih »cesarske občine« (»Kaisergemeinden«), ter njihovega prebivalstva se je nameravalo svetu pokazati, kako velik del avstrijskega prebivalstva je na strani Habsburžanov. Avstrijska republikanska vlada te akcije ni ovirala. — Akcija je imela velik uspeh. Na dan Otonovega 25. rojstnega dneva je bilo občin, ki so ga bile izvolile za častnega člana, že 1600. Samo Stajerska je imela že 542 »cesarskih občin«. Oton Habsburški se je vedel kot pravi zakoniti vladar Avstrije ter je ob novem letu dal preko svojih občin prebivalstvu posebno poslanico, v kateri mu zatrjuje svojo vdanost ter obljubljuje, da bo v kratkem nastopil dedni avstrijski prestol.

Plebiscit dne 10. aprila t. l. je pomedel s to propagando v enem dnevu. Skoraj stodontno je prebivalstvo »cesarskih« občin glasovalo za priključitev k Nemčiji. Kmalu zatem je dunajsko deželno sodišče izdalo za Otonom, sinom »izdajalskega« cesarja Karla, tiralico, kjer obtožuje Otona veleizdajstva.

Občinski uslužbenec

GLASILO ZVEZE POKRAJINSKIH OBČINSKIH USLUŽBENCEV

Jp. V.

Občinski uslužbeni v strokovnem tečaju.

V Ljubljani se tačas vrši strokovni tečaj za II. skupino občinskih uradnikov. Zastopniku društva ni bilo mogoče udeležiti se razgovora s tovariši I. skupine, ker je bil zadržan, enako tudi zastopnik društva iz Slovenjega Gradca. Tudi naše stanovsko društvo že naravnost obupuje nad svojimi tovariši, ki žal dobivajo veselje za strokovno organizacijo šele takrat, ko pridejo skupaj na zborovanjih; ko pa se zopet vrnejo domov, pozabljajo, da obstoji društvena organizacija. Tako je neki funkcionar društva prejel predlog mnogih stanovskih tovarišev, da se ustanovi organizacija občinskih uslužbencev. Potem ko obstajata že dve stanovski organizaciji že nad 10 let in sta kljub vsem nasprotnim trditvam in kljub kritiki premalo poučenih

naših tovarišev storili za stanovske interese ogromno delo, prihajajo posamezni člani s predlogom ustanovitve nove organizacije! To dokazuje, da ogromna večina občinskih tajnikov ne čita glasila Zupanske zveze »Samouprave«, v katerem imajo občinski uslužbenci tudi svoj koticček. Ako bi naši tovariši prečitali redno vsak mesec vsako številko »Samouprave«, ne bi stavljali predlogov za ustanovitev novega društva.

Zopet drugi, ki vedo za obstanek obeh društev, pa nam očitajo, da sta društvi nedelavni in da nimata pokazati nobenih uspehov. Tem tovarišem kličemo samo to, da sta društvi in njihovi tovariši oziroma funkcionarji v pretečenih dobah storili toliko, kot je to v danih razmerah sploh bilo mogoče. Kljub temu, da uspehi niso takšni, kot bi to bilo želeli, pa bi lahko bilo mnogo slabše, ako bi društvi ne delovali. Na tem mestu ni mogoče vnovič ponavljati dela obeh društev. Oni tovariši, ki so se udeležili občnih zborov (žal jih je bilo zelo malo), so že približno poučeni. Vnovič pa moramo poudariti, da se članstvo samo ne zanima za naš stanovski pokret in ne plačuje članarine, ne daje društvu na vprašanja odgovorov itd. Ponovno smo v »Samoupravi« pozvali tovariše, naj plačujejo članarino. Odziva ni bilo. Morda nekateri čakajo, da se jim pošlje položnica. Razposlali smo položnice prejšnje čase vsakemu članu posebej obenem s terjatvijo, žal pa je član društva položnico in terjatev odvrigel in tako je društvo imelo s terjatvijo samo stroške za tiskovine in znamke. Vsak član bi si lahko na pošti kupil položnico in jo izpolnil.

Izključeno je zadovoljivo delovanje društva, dokler so naši tovariši nestalno nameščeni v službi. Doslej pretežna večina naših tovarišev ni vedela, ali bodo stalno nameščeni, zato tudi niso pristopali k društvu. Pogoj za društveno delovanje je torej, da se članstvo zaveda dolžnosti nasproti društvu; kajti le ko bo tisoč naših tovarišev enotno in složno nastopalo, bomo lahko beležili uspehe. Trenotno društvo nima niti denarja za znamke.

Obstoječi društvi nimata prav nič proti temu, da se ustanovijo še nadaljnje strokovne organizacije. Žal se iniciatorji teh pokretov ne zavedajo, da bodo imeli iste izkušnje kakor mi. Dokler občinski uslužbenec ne bo stalno nameščen, se ne bo dosti zanimal za stanovski pokret in svojo službo bo smatral samo začasno pribežališče.

Po naših informacijah so slušatelji strokovnih tečajev zelo zadovoljni s predavanji. Seveda ni mogoče danes izrekat končnega mnenja, ker se bodo tečaji vseh skupin še nadaljevali. Občinski uslužbenci se tečajev radi udeležujejo, želijo pa, da bi se posvetilo več časa še za praktično delo, ker bi na ta način slušatelji tečaja ne imeli samo okvirnih pojmov. Morda bi se dala stvar urediti tako, da bi slušatelji dobivali tudi pismene naloge za reševanje. Po naših informacijah slušatelji zelo pogrešajo tudi pripomočke k predavanjem. V bodoče bo gotovo treba pripraviti posebna skripta¹ in jih razdeliti slušateljem tečaja. Letos bo to najbrž težko izvedljivo.

Mnoge občine se branijo plačati stroške svojim uslužbencem za udeležbo tečaja, češ da jih mora nositi po navodilih slušatelj sam. Gotovo je težko zahtevati od slabo plačanega uslužbenca, da sam nosi prav znatne stroške vzdrževanja v Ljubljani, in bilo bi prav, da bi Zupanska zveza obenem s kraljevsko bansko upravo občinam priporočala, da vzamejo te stroške na svoje rame. V bodoče bo pač vsak kandidat za občinsko službo ob prošnji za obč. službo moral predložiti izpričevalo o izvršenem tečaju in se bo šolal na svoje stroške. V sedanji prehodni dobi, ko se tečajev udeležujejo že nameščeni tajniki, pa naj se napravi izjema.

Vsekakor občinski uslužbenci pozdravljamo uvedbo strokovnih tečajev, ker je z njimi storjen nadaljnji korak za višjo strokovno, moralno in družabno kvalifikacijo občinskih uslužbencev.

¹ Se bo zgodilo. Kakor smo informirani, prejmejo slušatelji za letos skripta, za prihodnje leto pa je že nameravana izdaja obsežne tiskane knjige »Priročnika za občinsko službo«, ki bo služila ne samo za študij tečajnikom, temveč tudi za praktično službo v občinski upravi. Izdajo take knjige, ki jo vsi zelo pogrešamo, utegne preprečiti le nestalnost naše zakonodaje in uredbodaje. (Pripomba uredništva.)